Իսկ ասել մի ազգութիւնը՝ «Պահպանի՛ր հայրենիքդ և ազգային լեզուդ» կը նշանակի ուզենալ որ ազգութիւնը գոյութիւն ունենայ։

Այլ քարոզել որ ամբողջ ազգութիւնը մի կրօնի մէջ մնայ,— դա բթամտութիւն է, որովհետև պատմութիւնը մեզ ցոյց է տալիս որ ամէն ազգերը փոխում էին իրանց կրօնը և դարձեալ ազգութիւն էին մնում։

Շատ ազգեր, և հայերից աւելի մեծերն ու զօրեղները, սաստիկ պատժվեցան, որովհետև չուզեցին ճանաչել իրանց կրօնաբաժան եղբայրներին։ Ֆրանսիան՝ շատ փոշմանվեց որ Լուդովիկոս XIV-ի ժամանակ աքսորեց իր հայրենիքից բողոքական (հուգենօտ) քաղաքացիներին, Ֆրանսիացիների այդ լուսաւորված, աշխատասէր մասը, որոնք գնացին Պրուսիա և ծաղկեցրին այդ երկիրը, պրուսիացի դառնալով, իսկ Ֆրանսիան մեծ կորուստ զգաց, զրկվելով իր որդիների այդ աշխատասէր և հաւատարիմ մասից։

Գ. Ա.

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՆԱՄԱԿ ՄՕՍԿՎԱՅԻՑ

—

Մայիսի 10-ին

Մեր համարիւն վանեցոց աղէտալի տխուր վիճակը ևնոցա կրած տառապանքները ներկայ սովի երեսից աչքի առաջ ունենալով, մենք՝ պ. Գիմազէլի պանսիոնի տչակերտուհիներս չիչեցինք մեր հասակակից վանեցի բաղդազարի քոյրերին և՛ նպատ նոցա մեր տարազի ընկերուհիների մէջ մասնաւոր հանգանակութիւն բաց արինք։ Որովհետև ամենքս Զատկին մի քանի բուրլի տանից ստացել էինք, ոմանի օրերը քաղցրացնելու մտքով, սորա և անհրաժեշտ պարտականութիւն համարցինք մեզ այդ փոքրիկ գումարով մխիթարել մեր խեղճ քոյրերի բեկված սրտերը։ Եւ ահա ժողված 22 ր. գումարը նուիրատուց

Ն. Իգմիրեանց 3 ր., Ե. Լիանոզեանց 20 կ., Հ. Յանենկո 1 ր., Հ. Կոստակոա 1 ր., Հ. Բաստորգուեա 1 ր., Մ. Կուրյանց 20 կ., Հ. Սորոկինա 40 կ., Անյայտ ումն 50 կ., Անյայտ ումն 55 կ., Ս. Խլիճեանց 3 ր., Մ. Թումանեանց 60 կ., Ս. Ասյունինսկայա 2 ր., Ե. Աֆրեմովա 1 ր., Ե. Մարկովա 1 ր., Ա. Ֆեդորովա 40 կ., Ե. Թարնոեսկայա 1 ր., Ֆ. Խլիճեանց 1 ր., Ե. Բորդմանդ 1 ր., Ե. Շիմկո 1 ր., Լ. Մարսոչնիկովա 1 ր., Ստանկեվիչ 40 կ., Հ. Վերխոգլյադովա 60 կ., Անյայտ ումն 15 կ.։

Օրիորդներ՝ Եկատերինէ Իգմիրեանց, Տիրուհի Խլիճեանց

ՆԱՄԱԿ ՇՈՒՇՈՒԻՑ

—

12 յունիսի

Դեռ մի քանի ամիս սրանից առաջ տեղացի հայ երիտասարդներից կազմված մի մասնաժողով մտադիր էր հիմնելու Շուշում մի հասարակական ընթերցարան, որի համար և ստորագրութիւն բանալով, դիմել էր հայ հասարակութեան օժանդակութեանը։

Նուիրատուութիւնները լմնելով չատ սակաւ և անբաւականացուցիչ, նոքա ստիպված էին դեռ ևս երկար միջոց չարունակելու նպաստներ հաւաքելը յոգուտ ընթերցարանի, սակայն, դժբաղդաբաղ, թանգութիւնը վրա հասնելով և հասարակութիւնը բան մնի մասամբ զբաղված լմնելով կենսական խնդիրներով, ընթերցարանը բանալու հարցը դեռ ևս մնում է զանգաւածեան մէջ։ Անցնում են ամիսներ և չը նայելով որ նոքա սկզբում յուսոդել էին մի 60-է չափ անդամներ հաւաքել, սակայն նրանցից հազիւ թէ երրորդ մասը վճարում է իր տարեկան անդամակցութեան 10 բուբլին, իսկ մի քանիսը և գրեթէ մեծամասնութիւնը չեն ամաչում մինչև անգամ չնչիլ տալու իրենց ստորագրածը։

Եթէ մենք չենք կարող չը խոստովանել, որ Շուշու հասարակութիւնը անտարբեր չը գտնվից իր չքաւոր համաքաղաքացիներին թշուառութեան մէջ օգնութեան ձեռք կարկառել և որ իր առատ նուիրատուութեամբ նրանց պահպանել կարողացաւ, ուրեմն համարձակ կարելի է ասել, որ Շուշու հասարակութեան եթէ ոչ բոլորը, գրեթէ մեծամասնութիւնը չը համակրեց մի այդպիսի օգտաւէտ հիմնարկութեանը. նա խնայեց իր մի քանի բուբլիները այդպիսի մի բարեգործական նպատակը իրագործելու, մինչդեռ նա 5000 բուբլիներ չէ խնայում տալու այնպիսի խաբեբաների, որոնք մինչև անգամ չքաւորներին օգնելու անունով հաւաքելով փողեր, մի մասը գործ են դնում զատկական թխվածների համար, իսկ մի մասը՝ ուելացածը, զանազան պատճառներով մնում է եկեղեցուն։ Զատ բուբվա չունիս ասում է մէկը,—պարը նա է, որ մի լաւ արծաթէն Մոսկվայից բերել տանքս—ուերք հարիւր բուբլու չափ աւելանում է։

Ինչպէս լսում ենք, մասնաժողովը մտադիր է իր ժողոված անդամը դումարը կրկին վերադարձնել իրենց տէրերին. էլ ինչ երեսով չատերը կարդալով Արցախեցու յոգուածները, ուրախ ուրախ մխիթարց պատում են թէ Շուշու հասարակութիւնը յիրաւի առաջինն է եղել կովկասի մէջ, որ միչտ բարեգործական նպատակներով մեծ նուիրատուութիւններ է արել—ասը միչտ սիրում է գովասանքը։

Վերջացնելով նամակս կը յուսամ, որ մասնաժողովը չի փոխի իր դիտաւորութիւնը և կաշխատէ կարելի եղածին չափ իրագործել իր սկսածը։ Լաւ է անագան, քան ոչ երբէք։

Այս օրերումս հասաւ Շուշի պ. Ս. Մանդինեանց։ Պ. Ազասարեանց տուեց իր հրատարակածը։

Աբել Ազարեանց

ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԲԵՐԼԻՆԻ ԿՈՆՖԵՐԵՆՑԻԱ

—

Բերլինից «Polit. Corresp.» լրագրին գրում են հետևեալը։

Կոնֆերենցիայի վիճաբանութիւնները գատնի են սկսվում։ Մինչև անգամ էկսպերտներին ոչինչ չեն հաղորդում կոնֆերենցիայի պարապմունքների ընթացքի մասին։ Նրանց միայն մի շարք հարցեր են առաջարկված, որոնց քննելուց յետոյ պէտք է պատասխան տան։ Ցայտնի չէ թէ կոնֆերենցիան կը հաւանի էկսպերտների առաջարկած նիւթը։ Այդ գաղտնապահութիւնը աւելի ծանր է Թիւրքիայի և Յունաստանի ներկայացուցիչների համար, քան թէ էկսպերտների և հետաքրքիր մամուլի համար։ Վերոյիշեալ երկու պետութիւնների ներկայացուցիչները ամէն միջոցներ գործ են դնում, որպէս զի մի բան իմանան, բայց նրանց աշխատանքները չեն աջողվում։ Ցայտ ունեն, որ կոնֆերենցիան մի որ և է դէպքում կը գատնանի իր բռնած ընթացքին։ Յունաստանի և Թիւրքիայի ներկայացուցիչները ստիպված են կոնֆերենցիայի անդամներին առանձին առանձին իրանց ցանկութիւնները յայտնել։ Յունաստանը այդ բանը արեց մի հաղորդութեան ձևով, յայտնելի չէ Թիւրքիան ինչպէս կը վարվի։ Մի բան յայտնի է, որ կոնֆերենցիան սահմանական գիծ կորոշի և կառաջարկի Թիւրքիային և Յունաստանին ընդունել նրան։ Մասնաժողովի ուղարկելը այդ դէպքում այն նպատակը կունենար, որ հետախուզէր, թէ մինչև որ աստիճան նոր սահմանական գիծը գործադրելի է։ Այս հանգամանքները ի նկատի ունենալով, գուցէ մասնաժողովը բոլորովին չը գնայ ուրոշված տեղը, կամ նրա ուղևորվելը կախումն կունենայ այն պատասխանից, որ կոնֆերենցիան կը ստանայ Թիւրքիայից և Յունաստանից։ Այսպէս թէ այնպէս մասնաժողովի ուղարկելու հարցը այն ժամանակ կը քննվի, երբ կոնֆերենցիան մնացած բոլոր իր աշխատանքները կը վերջացնի։

Մի և նոյն լրագրին Բերլինից հեռագրում են։ Էկսպերտների խորհուրդը տեղեկութիւնները հաւաքելու բնութիւն ունէր, որովհետև ռուս էկսպերտը խորհուրդին չէր մասնակցում տեղը ուշ հասնելու պատճառով։ Թիւրքիան մինչև այժմ կոնֆերենցիային գրաւոր ոչինչ հաղորդութիւն չէ արել։ Թիւրքաց ներկայացուցիչները ասում են, որ իրանց կառավարութիւնը կոնֆերենցիայից խորհուրդի է սպասում և ոչ թէ վճռի։ Նրանց խօսքով Թիւրքիան պատրաստ է խաղաղութեանը ամէն տեսակ զոհաբերութիւններ անել, որպէս զի կարողանայ իր երկրի մէջ մոգնելի վերանորոգութիւնները իրագործել։ Ա.ինչ ամենայնիւ Բ. Դուազը չի ընդունի ոչ Վադդինգտոնի նախկին առաջարկութիւնները և ոչ Յունաստանի պահանջները։

ՖՐԱՆՍԻԱ

—

Ֆրանսիական պատգամաւորների ժողովը յունիսի 21-ին սկսեց մասնաժողովի անդամներ ընտրել կամուանարների ընդհանուր ներումն շնորհելու և նրանց քաղաքական իրաւունքներ վերադարձնելու (ամնիստիայի) հարցը քննելու համար։ Մասնաժողովի անդամները տրամադրված են օրէնքի նախագիծը ընդունելու համար։ Մասնաժողովը խոյսի սկսեց իր գործը։ Պատգամաւոր Անդրիէ այդ նիստի ժամանակ յայտնեց, որ ինքը ձայն կը տայ յոգուտ ամնիստիայի, բայց ինչպէս կարելի է նրան իրագործել, քանի որ լրագիրների մէջ այնպիսի յոգուտ ածներ են տպվում, որոնք պարզ ասում են, թէ ամնիստիան կիրագործէ սոցիալիստների նախագիծը։ Անդրիէ մեկնեց իր հայեացքը ամնիստիայի վրա։ Նա ասեց, որ այդ քայլը վերջ է դնում երկմտութեանը և թոյլ է տալիս զանազանել միմեանցից այն մարդկերանց, որոնք մարդասիրական զգացմունքից դրդված պահանջում են ամնիստիա նրանցից, որոնք այդ պահանջում են կամուանայի պրոգրամը իրագործելու։

Ռայնալ Ֆրանսիայի նախագահը՝ Ֆրանսիայի ներքին գործոց նախարարը, Ֆրանսիայի ներքին գործոց նախարարը, Ֆրանսիայի ներքին գործոց նախարարը,